

*Τρίτη, 5 Φεβρουαρίου 2013*

## **Η προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών στο διαδίκτυο Προτάσεις για δράσεις στο σχολείο**

*Γιώργος Μόσχος*

*Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη για τα Δικαιώματα του Παιδιού*

Τα παιδιά δεν χρειάζονται αστυνόμευση ούτε μυστική παρακολούθηση στο διαδίκτυο, όπως άλλωστε και σε ολόκληρη τη ζωή τους.

Χρειάζονται σαφή προσδιορισμό, κατανόηση, συμφωνία και τήρηση των όρων και των ορίων χρήσης του διαδικτύου, με γνώμονα την ηλικία και την ωριμότητά τους, να μάθουν να προστατεύουν τα δικαιώματά τους και να σέβονται τα δικαιώματα των άλλων, χρειάζονται ενημέρωση και επικοινωνία, **ζωντανές σχέσεις** ειλικρίνειας και εμπιστοσύνης με τα υπεύθυνα ενήλικα πρόσωπα της ζωής τους (γονείς, συγγενείς, εκπαιδευτικούς και κάθε είδους φροντιστές τους).

Τα παιδιά δεν κινδυνεύουν τόσο από τη βία και την επιθετικότητα των άλλων, όσο από την δική τους αδυναμία, ευαλωτότητα και επιπολαιότητα.

Ένα παιδί που έχει ενημερωθεί και ενδυναμωθεί και που μπορεί να μιλά και να ακούγεται για ό,τι το απασχολεί, δεν γίνεται εύκολα θύμα προσώπων και καταστάσεων.

Ο Συνήγορος του Παιδιού, έχοντας ως αποστολή την προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων των παιδιών, γνωρίζει καλά, τόσο από τα ίδια τα παιδιά όσο και από ενήλικες που έχουν ευθύνες στη ζωή τους, ότι αυτά που λείπουν κατ' εξοχήν στη ζωή των παιδιών δεν είναι τόσο τα μέτρα καταστολής όσο η **επικοινωνία, η κατανόηση, η εμπιστοσύνη, η προσεκτική ακρόαση των απόψεων και των συναισθημάτων τους, η βιωματική μάθηση και η καθοδήγησή τους μέσα από το θετικό παράδειγμα των ενηλίκων.**

Η οικογένεια και το σχολείο έχουν πρωτεύοντα ρόλο στο να εκπαιδεύσουν τα παιδιά για όλες τις κοινωνικές τους σχέσεις και ειδικότερα, όσο αφορά τη χρήση του διαδικτύου, για το πώς με ασφάλεια θα ασκούν τα δικαιώματά τους μέσα από αυτό, χωρίς να εκτίθενται ή παγιδεύονται, χωρίς να παραβιάζουν τα δικαιώματα άλλων ή να ανέχονται και να συμμετέχουν σε κάθε είδους παραβιάσεις.

Επειδή οι γονείς συχνά υπολείπονται σε γνώσεις αλλά και σε τεχνικές που θα βοηθήσουν τα παιδιά σε μια ορθολογική και υπεύθυνη χρήση του διαδικτύου, το σχολείο χρειάζεται να αναπτύξει ισχυρότερο ρόλο, κάνοντας ελκυστική τη μάθηση, και προσφέροντας δυνατότητες διαλόγου, επεξεργασίας των βιωμάτων των παιδιών και επίλυσης των ερωτημάτων που διαρκώς γεννώνται σε αυτά.

Προτείνουμε συνεχείς **συμμετοχικές παιδαγωγικές δράσεις** στο σχολείο, από τις πρώτες ηλικίες που ένα παιδί μπορεί να κατανοήσει και να χρησιμοποιήσει το διαδίκτυο, έτσι ώστε να το παρακινήσει στη σωστή χρήση και αυτοπροστασία του.

Την ευθύνη των δράσεων αυτών θα πρέπει να αναλάβει η κάθε σχολική μονάδα, με την κατάλληλη υποστήριξη και καθοδήγηση από τις εκπαιδευτικές αρχές.

Με τον όρο συμμετοχικές παιδαγωγικές δράσεις εννοούμε:

- **Διαδραστικές περιηγήσεις** σε εκπαιδευτικούς, ενημερωτικούς και άλλους χρήσιμους ιστοχώρους, ανάλογα με την ηλικία των παιδιών, με έμφαση στα θετικά αλλά και τα αρνητικά στοιχεία του κάθε περιβάλλοντος.
- **Παρουσίαση, με παραδείγματα και παιχνίδια ρόλων**, όλου του πλέγματος των δικαιωμάτων των παιδιών, τους τρόπους άσκησης, παραβίασης, αλλά και επίλυσης σε περιπτώσεις σύγκρουσης και ανάγκης στάθμισης τους, με γνώμονα το συμφέρον του παιδιού. Ιδιαίτερη έμφαση να δίνεται στην κατανόηση του περιεχομένου και των ορίων των δικαιωμάτων στην προσωπικότητα, τα προσωπικά δεδομένα, την ιδιωτικότητα, την πρόσβαση σε κατάλληλο για την κάθε ηλικία υλικό, την προστασία από άσκηση βίας, παραπλάνηση, εκμετάλλευση και προκαλυμμένη πληροφόρηση - παρακίνηση, όπως είναι η διαφήμιση.
- **Διάδοση χρηστικών πληροφοριών για τους φορείς προστασίας** από κάθε είδους παραβιάσεις και τους τρόπους προτεινόμενης προσφυγής σε αυτούς.
- **Αναθέσεις στα ίδια τα παιδιά**, για παρουσιάσεις και βιωματική επεξεργασία, παραδειγμάτων, με άξονα και πρίσμα την άσκηση, τον σεβασμό και την προστασία των δικαιωμάτων.
- **Συζητήσεις, σχετικά με τα ειδικότερα προβλήματα**, που μπορεί να αντιμετωπίσει ένα παιδί, είτε κατά την ίδια του την πλοήγηση και την χρήση του διαδικτύου, είτε σε σχέση με τους γονείς του και το περιεχόμενο της γονικής ευθύνης, που είναι απαραίτητο να γίνει κατανοητό στα παιδιά. Οι συζητήσεις μπορεί να τροφοδοτούνται από σχετικό εκπαιδευτικό υλικό, όπως παρουσιάσεις, μικρά βίντεο ή σχολιασμένες ειδήσεις.
- **Διαθεσιμότητα των εκπαιδευτικών για ατομικές συναντήσεις** με μαθητές τους που ενδεχομένως αντιμετωπίζουν ειδικά προβλήματα που δεν θέλουν να συζητήσουν δημόσια.
- **Ενέργειες διαμεσολάβησης** σε περιπτώσεις που εκδηλώνονται προβλήματα στις σχέσεις μεταξύ των μαθητών, όπως επιθετικότητα και εκφοβισμός, που εκτείνονται και στη διαδικτυακή τους επικοινωνία.
- **Πρωτοβουλίες παραγωγής και διάδοσης μηνυμάτων** από τα ίδια τα παιδιά προς τους συνομηλίκους τους, στο σχολείο ή τους φίλους τους και γνωστούς τους μέσω διαδικτύου.
- **Προτάσεις στα παιδιά για συζητήσεις με τους γονείς** και σαφή συμφωνία για τους όρους χρήσης του διαδικτύου από τα παιδιά στο σπίτι ή σε ίντερνετ καφέ.
- **Ενημερωτικές συζητήσεις των εκπαιδευτικών με τους γονείς**, σχετικά με το περιεχόμενο της γονικής ευθύνης και με την ίδια τη χρήση του διαδικτύου από τα παιδιά τους. Προτροπή στους γονείς να μάθουν καλύτερα το περιεχόμενο, τα μέσα και τους κινδύνους της πλοήγησης στο διαδίκτυο και να επικοινωνούν με τα παιδιά τους, ανταλλάσσοντας πληροφορίες και εξηγώντας τους τις δικές τους ευθύνες.

- **Εκδηλώσεις στη σχολική κοινότητα** για την διάδοση των μηνυμάτων θετικής χρήσης του διαδικτύου και την αντιμετώπιση κινδύνων ή συμπεριφορών που παραβιάζουν δικαιώματα.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, ενεργώντας με την ιδιότητά του ως Συνήγορος του Παιδιού, ακούσει συστηματικά τις απόψεις και τους προβληματισμούς παιδιών, γονέων και εκπαιδευτικών και απαντά σε ερωτήματα ή αιτήματά τους.

Στον ιστοχώρο του υπάρχει ειδικό τμήμα με στόχο την ευαισθητοποίηση σε θέματα χρήσης διαδικτύου ([www.0-18.gr/gia-megaloyis/internet](http://www.0-18.gr/gia-megaloyis/internet)) ενώ τα ίδια τα παιδιά μπορούν να απευθύνουν ερωτήματα σχετικά με τις παραβιάσεις δικαιωμάτων τους μέσω της σελίδας: Ρωτάω το Συνήγορο ([www.0-18.gr/rotao](http://www.0-18.gr/rotao)).